

DISKRIMINERINGEN

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

MOTTATT

01 OKT 2007

Høring om innføring av tidsfrister for plikt til universell utforming av IKT i ny diskriminerings- og tilgjengelighetslov

Stopp Diskrimineringen takker for invitasjon til høring om hva rettskravet på universell utforming av IKT i ny diskrimineringslov skal inneholde.

Innledningsvis vil vi gjøre oppmerksom på at Stopp Diskrimineringen er tilsluttet Samarbeidsutvalget, og står bak de synspunkter som fremkommer i det utvalgets høringsuttalelse. Når vi finner grunn til å avgi egen høringsuttalelse, er det for å kunne bidra med utdypende og utfyllende kommentarer knyttet til visse sider ved avgrensningsspørsmålet.

Ad. pkt. 4 Definisjon og avgrensning

Stopp Diskrimineringen har som hovedmål å sikre et fullverdig diskrimineringsvern for mennesker med funksjonsnedsettelse. Med det mener vi at loven må stille krav om tilrettelegging på alle samfunnsområder, om den skal være troverdig som diskrimineringslov. I den grad visse sektorer unndras loven og dens reguleringer, skapes det hull i diskrimineringsvernet som får merkbare negative konsekvenser. Her vil vi også minne om at ifølge FN konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter, er nekting av reasonable accommodations diskriminering. Det er følgelig en forutsetning for å oppfylle konvensjonens krav, at diskrimineringsvernet omfatter krav om tilrettelegging på alle samfunnsområder.

Stopp Diskrimineringen merker oss derfor med både forbauselse og bekymring at det ser ut til at Regjeringen ønsker å snevre inn lovens virkeområde. Vi finner ikke klart uttrykt noe sted, at loven ikke skal omfatte bygg og transport. Derimot fremgår det indirekte ved at det argumenteres for at IKT i bygg og transportmidler faller utenfor den definisjonen som er gjort i konsekvensanalysen og høringsnotatet.

Vi stiller imidlertid spørsmålstegn ved argumentasjonen som leder fram til denne avgrensningen. For oss synes det som om det snarere er sektorargumentet som er utslagsgivende her, og ikke det rent faglige.

For det første avgrenses lovens IKT-begrep mot embedded ICT som oversettes med integrert IKT. Dette fører til en sammenblanding av innbakt IKT og integrert IKT.

Borgerrettsstiftelsen - STOPP DISKRIMINERINGEN

- Org.nr. 985 208 786

Kampengt. 16, 0654 Oslo – Tlf.: 99 58 28 25

<berit@stopdisk.no – <www.stopdisk.no

Vi er enige i at det kan synes naturlig å avgrense mot innbakt IKT, slik dette er utlagt i den amerikanske standarden for sec. 508, jf. sitat på s. 7 i konsekvensanalysen. Her fremgår det at embedded ICT er IKT som ikke berører brukeren, dvs. ikke påvirker brukergrensesnittet, og eksempler er ventilasjonsanlegg, termostater og medisinsk utstyr. Primærbrukeren her vil være fagfolk som reparerer kjøleskap og ventilasjonsanlegg.

Vi vil imidlertid gjøre oppmerksom på at fagfolk også kan være mennesker med nedsatt funksjonsevne, og at selv om man i dag kan skille mellom IKT som er rettet mot allmennheten og IKT som ikke er det, er dette et skille som raskt kan bli uthvisket.

For Stopp Diskrimineringen er det viktigste at loven faktisk omfatter all IKT som påvirker brukergrensesnittet. Loven må hindre at funksjonshemmede stenges ute fra deltakelse på alle arenaer, og da synes det meningsløst å forsøke å avgrense IKT mot det som kalles integrert IKT, en benevnelse som ifølge fagmiljøer vi har tatt kontakt med, er altfor vag og tvetydig til å kunne benyttes som avgrensning i lovverk.

Om avgrensningen står det på s. 5 i wordutgaven av høringsnotatet:

"IKT er avgrenset fra teknologi og systemer av teknologi hvor hovedfunksjonen ikke er tilegnelse, lagring, omdanning, administrering, kontroll, framvisning, publisering, endring, utveksling, overføring eller mottak av informasjon."

Av dette sluttet det så at annonsering i transportmidler, heiskontroller og smarthusteknologi faller utenfor definisjonen, til tross for at det i disse tilfeller definitivt dreier seg om IKT som brukes til kontroll, framvisning og overføring eller mottak av informasjon.

Vi kan altså ikke utlede fra den definisjonen som er brukt, at det her er snakk om et skille mellom integrert IKT og annen IKT. Da gjenstår bare sektorargumentet.

Stopp Diskrimineringen vil advare mot å splitte opp IKT etter sektortilhørighet, dette er en tilnærming som ikke er praktisk eller egnet på IKT-området da IKT er sektorovergrepene.

IKT som befinner seg i en bygning eller på uteområder vil svært ofte være knyttet til fasiliteter, tjenester og service som hører inn under andre sektorer som f.eks. adgangssystemer, køsystemer, billettautomater, minibanker og informasjonssystemer. Dette er det bare delvis tatt høyde for i forslaget til IKT-bestemmelse.

Et eksempel er annonseringssystemer som er installert i busser og trikker i Oslo. Det er samme system som sørger for annonsering inne i transportmiddelet som også sender informasjon til holdeplassene om tidspunkt for ankomst. Denne informasjonen kan presenteres både i form av tekst på display og tale på holdeplassene. Et skille mellom annonsering i transportmiddel og informasjon på stasjon er derfor ikke i takt med dagens teknologiske utvikling, en utvikling som vi bare har sett starten på.

Dersom Regjeringen likevel legger opp til at bygg og transportmidler skal sortere inn under sektorlovgivningen, vil Stopp Diskrimineringen fastholde at sektorlovgivningen må inneholde tidsfrister, både for utforming og etterlevelse av standarder, jf. pkt. 260 i konsekvensanalysen

Borgerrettsstiftelsen - STOPP DISKRIMINERINGEN

- Org.nr. 985 208 786

Kampengt. 16, 0654 Oslo – Tlf.: 99 58 28 25

<berit@stopdisk.no – <www.stopdisk.no

og at Likestillings- og diskrimineringsombudet må kunne håndheve bestemmelsene. Videre er det en forutsetning at LDO også har initiativrett på tilgjengelighetsområdet, uansett hvor bestemmelsene blir hjemlet. Hvis ikke, vil diskrimineringsvernet som vi påpeker innledningsvis, ikke være fullstendig og fullverdig.

Ad. pkt. 6 Virkeområde for plikten

Stopp Diskrimineringen vil påpeke at plikten til å sikre universell utforming ikke bare kan gjelde virksomheter rettet mot allmennheten, slik Syseutvalget foreslår. Plikten må også omfatte arbeidsplasser og utdanningsinstitusjoner. De bestemmelser som i dag finnes i sektorlovgivningen på arbeids- og utdanningsområdet, jf. aml. §§ 4-1 og 4-2 og univl. § 4-3, er ikke tilstrekkelige til å sikre at studenter og arbeidstakere faktisk har tilgang til alle fasiliteter og IKT-systemer på lik linje med andre. Vi minner igjen om at FN konvensjonen stiller krav om tilgjengelighet på alle samfunnsområder, ikke bare på arenaer hvor allmennheten ferdes, slik høringsnotatet foreslår.

Manglende universell utforming av IKT-systemer fører i dag til utestengning og utstøting fra studier og arbeidsplasser, og dette gjelder store offentlige arbeidsplasser som universiteter, NAV og departementene.

Behov for styrking av lov om offentlige anskaffelser

Stopp Diskrimineringen vil derfor avslutningsvis peke på behovet for å styrke lov om offentlige anskaffelser. For det første må kravet om universell utforming vektlegges ved tildeling av kontrakter. For det andre må det innføres ikke-diskrimineringsklausuler ved offentlige innkjøp, slik at større virksomheter som vil inngå kontrakt med det offentlige forplikter seg til å sikre et inkluderende arbeidsmiljø, herunder universelt utformede IKT-systemer.

Oslo, 30.9.07
For Stopp Diskrimineringen
Berit Vegheim
daglig leder

